

หลักการอภิปรายผลการวิจัย

ถวัลย์ ฤกษ์งาม

การอภิปรายผลการวิจัย

- การอภิปรายผลการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยกระทำเมื่อได้ผลการวิเคราะห์แล้ว การอภิปรายผลการวิจัยเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง ถือว่าเป็น**หัวใจของการวิจัย** เนื่องจากเป็นการอภิปรายให้เหตุผล โดยอาศัยหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ผู้วิจัยใช้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย มาอภิปรายผลการวิจัย หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งนั้น

ความหมายของการอภิปรายผลการวิจัย

- การอภิปรายผลการวิจัย เป็นการแปลผลข้อค้นพบจากการวิจัยในลักษณะ**ตีความและประเมินผล** เพื่ออธิบายและยืนยันผล ความสอดคล้องและความแตกต่าง ระหว่างข้อค้นพบกับสมมติฐานการวิจัย และอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงระหว่าง**ผลการวิจัยที่ได้กับผลการวิจัยที่ผ่านมา** ตลอดจน**แนวความคิดและทฤษฎี**ที่ใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยว่า**มีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร**

การอภิปรายผลการวิจัย

- การอภิปรายผลการวิจัยเป็นการประเมินหรือขยายความผลการวิจัย เพื่อ
 - ยืนยันว่าผลการวิจัยที่ได้**น่าเชื่อถือ ถูกต้อง เป็นจริง**
 - ชี้ให้เห็นว่า ผลการวิจัย**สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย**
 - ตรงตาม**ข้อเท็จจริงที่พบ** ตรงตาม**แนวคิด ทฤษฎี**และ**ผลการวิจัยของผู้อื่นหรือไม่** อย่างไรก็ตาม
 - ผลการวิจัยนั้น เป็นไปตาม**แนวคิด ทฤษฎี**อะไรบ้าง รวมทั้งมี**ความขัดแย้งหรือไม่** ถ้ามีความขัดแย้งจะต้อง**อธิบายเหตุผลและหาข้อมูลสนับสนุน**
 - ชี้แจง**ความเป็นไปได้** ของผลการวิจัยนั้น

การอภิปรายผลการวิจัย

- การอภิปรายผลการวิจัยมี สอง ส่วน
 - การอภิปรายผลการวิจัยส่วนแรก ใช้สำหรับบอกว่า ผลการวิจัยนี้ เชื่อได้หรือไม่
 - การอภิปรายผลการวิจัยส่วนที่สอง ใช้สำหรับการมีคำตอบมากกว่าหนึ่งคำตอบสำหรับคำถามเดียว

การอภิปรายผลการวิจัย

- การอภิปรายผลการวิจัยในส่วนแรก ประเมินว่าผลการวิจัยจะเชื่อได้หรือไม่ มีหลักการประเมินดังนี้
 1. เครื่องมือในการวิจัย มีความแม่นยำหรือไม่ ประสบปัญหาทางเทคนิคหรือไม่ หากมีปัญหาได้ทำการแก้ไขปัญหาอย่างไร วิธีการแก้ปัญหานั้นยอมรับได้หรือไม่
 2. ผลการศึกษาก่อออกมาเป็นเหตุเป็นผลตามทฤษฎีและกรอบแนวคิดหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามนั้นสามารถให้คำอธิบายได้หรือไม่
 3. ข้อมูลที่เราใช้มีความแม่นยำเที่ยงตรงพอที่จะยอมรับได้หรือไม่ เพราะแม้ผลการวิจัยออกมาดี แต่หากมีข้อสงสัยในเรื่องข้อมูล นักวิจัยต้องชี้แจงเรื่องของลักษณะของข้อมูลไว้ในการอภิปรายเพื่อความโปร่งใส หากข้อมูลมีปัญหา อาจจะเป็นประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป
 4. ตอบคำถาม ที่เคยมีผู้ซักถามระหว่างการนำเสนอผลการวิจัย และเป็นคำถามที่สำคัญ สามารถตอบคำถามนั้นไว้ในรายงานการวิจัยด้วย เพื่อให้ผู้อ่านได้ไม่สงสัย

การอภิปรายผลการวิจัย

- การอภิปรายผลการวิจัยในส่วนที่สอง ใช้สำหรับการตอบคำถามที่มีคำตอบมากกว่าหนึ่งคำตอบสำหรับคำถามเดียว มีหลักดังนี้
 1. สาเหตุที่ควรเชื่อผลการวิจัยมาก เพราะเครื่องมือในการวิจัยมีความแม่นยำมากกว่า
 2. สาเหตุที่ควรเชื่อผลการวิจัยมาก เพราะ เป็นเหตุเป็นผลตามทฤษฎีและกรอบแนวคิดมาก
 3. สาเหตุที่ควรเชื่อผลการวิจัยมากกว่า เพราะ ข้อมูลที่ใช้เชื่อถือได้มากกว่า

การสรุปผลการวิจัย

- เมื่ออภิปรายผลการวิจัยมาแล้ว ผู้วิจัยจะมั่นใจว่าผลการศึกษาของเราถูกต้อง คำตอบของเราถูกต้อง จะทำให้ผู้วิจัยเขียนบทสรุปได้ง่ายขึ้น
- บทสรุป คือ ที่ผู้วิจัยทำวิจัยทั้งหมดเสร็จสิ้นแล้ว **ผู้วิจัยค้นพบอะไร** ซึ่งผู้วิจัยควรสรุปไปที่ละประเด็น หรือเรียงตามคำถามการวิจัยแล้วสรุปในตอนท้าย

หลักการอภิปรายผล

- มีหลักการเขียน 4 ประการตามลำดับ ดังนี้

1. **ศึกษาอะไร**

2. **ผลที่ได้รับเป็นอย่างไร**

3. **เหตุผลที่ได้ผลเช่นนั้น**

4. **ยืนยันผลที่ได้ได้อย่างไร**

การอภิปรายผลเป็นการกล่าวถึงผลการวิจัยและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

1. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแยกตามวัตถุประสงค์

2. นำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลมากล่าวถึง และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมพร้อมทั้งระบุนำให้เห็นว่าผลการวิจัยมีความสัมพันธ์ หรือสอดคล้อง/ไม่สอดคล้อง กับทฤษฎีหลักการและงานวิจัยใดบ้าง เพราะอะไร เหตุผลประกอบ

ข้อควรคำนึงในการอภิปรายผลการวิจัย

- สิ่งที่ผู้วิจัยควรคำนึงในการเขียนอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้
 - การอภิปรายผล ควรอภิปรายเป็น **ประเด็นตามสมมติฐาน** หรือ **วัตถุประสงค์การวิจัย** ที่ตั้งไว้ และต้องอภิปรายภายใน **ขอบเขตการวิจัย** ด้วย
 - เนื่องจากการอภิปรายผลการวิจัย เป็นการใช้ **ความคิดวิเคราะห์** ของผู้วิจัยในการ **วิจารณ์ผลการวิจัย** ดังนั้นจึงอาจเกิดการลำเอียงได้มาก ผู้วิจัยจึงต้องพยายามขจัดความลำเอียง โดยการ **ยึดหลักเหตุผล** ตลอดจน **ข้อความจริง** ต่างๆ เป็นแนวทางในการอภิปรายผลการวิจัย

ข้อควรคำนึงในการอภิปรายผลการวิจัย

- กรณีผลการวิจัย **เป็นไปตามสมมติฐาน**ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยควรอภิปรายผลการวิจัยโดยใช้ **แนวคิด ทฤษฎี** ที่นำมาใช้สร้างกรอบความคิดในการวิจัยมาช่วย **อธิบายข้อค้นพบ** ที่เกิดขึ้น
- กรณีที่ผลการวิจัย **ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน**ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยต้องหา **เหตุผลมาประกอบการอธิบาย** และอาจพิจารณาจากกระบวนการในการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการว่า มีจุดอ่อนที่ใดบ้าง **ตัวแปร**ที่นำมาศึกษาเหมาะสมกับ**แนวคิด ทฤษฎี**นั้นๆหรือไม่

การเขียนการอภิปรายผล

- การอภิปรายผลแบ่งเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1. คือ **ผลการวิเคราะห์ข้อมูล** เมื่อนำมาเขียน **ไม่ต้องเขียน** คำว่า “จากตารางที่ 1 พบว่า” ให้นำผลมาสรุปเขียนได้เลย

ส่วนที่ 2. คือ **แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม** ส่วนนี้ผู้วิจัยจะต้องแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อดีของการวิจัยนั้นๆ ในส่วนนี้ถ้าผู้วิจัย ไม่รู้ว่าจะเขียนอะไรลงไปให้นำ ประโยชน์ของนวัตกรรมนั้นๆ มาเขียนโดยสรุปเป็นแนวความคิดของผู้วิจัยเอง ไม่ต้องอ้างอิง

ส่วนที่ 3. คือ **นำเสนอทฤษฎีหรืองานวิจัยที่สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับการวิจัยของตนเอง** ถ้าเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง งานวิจัยที่นำเสนอควรเป็นงานวิจัยที่มีตัวแปรต้นและตัวแปรตามเหมือนกัน แต่ถ้าไม่มีงานวิจัยดังกล่าว ควรเป็นงานวิจัยที่มีตัวแปรต้นเหมือนกัน ส่วนงานวิจัยเชิงสำรวจ งานวิจัยที่จะนำเสนอควรเป็นงานวิจัยที่มีตัวแปรที่ศึกษาเหมือนกัน ถ้าผู้วิจัยไม่สามารถที่จะนำเสนอผลงานที่เกี่ยวข้องได้ ก็ไม่ต้องนำเสนอ

รูปแบบการเขียนการอภิปรายผลการวิจัย

- (1) สมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า.....
- (2) จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า.....ซึ่งสอดคล้อง/ไม่
สอดคล้อง กับสมมติฐานที่ตั้งไว้
- (3) ทั้งนี้เนื่องจาก.....
- (4) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ.....ที่พบว่า
.....

จุดอ่อนของการอภิปรายผลการวิจัย

- ข้อผิดพลาดของการอภิปรายผล การวิจัยมีดังนี้
 - **ประเด็นแรก** คือ การไม่คำนึงถึงความเหมือน ความคล้าย หรือความแตกต่างของงานวิจัยที่อ้างถึงกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยทำ คือเมื่อผู้วิจัยนำงานวิจัยของผู้อื่นที่ทำเสร็จแล้วมาอ้างอิง ในเชิงเป็นเหตุเป็นผลสนับสนุน หรือขัดแย้งกับผลงานวิจัยของผู้วิจัย แต่**ขาดข้อมูลรายละเอียด หรือขาดการวิเคราะห์ในประเด็นของนิยามของตัวแปรต้น ตัวแปรตาม กลุ่มตัวอย่างและการวิเคราะห์**

จุดอ่อนของการอภิปรายผลการวิจัย

- ประเด็นที่สอง คือ การละเลย “ผลที่ไม่มีนัยสำคัญที่มีความสำคัญ” ที่ควรค่าแก่การอธิบาย ผู้วิจัยหลายคนไม่กล่าวถึงผลการวิจัยที่ไม่มีนัยสำคัญเลย เช่น
 - ผู้วิจัยจะให้ความสำคัญในการอภิปรายสนับสนุนข้อค้นพบที่มีนัยสำคัญ โดยลืมไปว่าข้อค้นพบที่ไม่มีนัยสำคัญก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ทั้งนี้เนื่องจาก การที่เราพบว่า ข้อค้นพบไม่เป็นไปตามทฤษฎีเดิม แปลว่าอาจมีประเด็นใหม่ ๆ ที่ควรค่าต่อการศึกษาในงานวิจัยต่อไป ในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่พบผลที่สอดคล้องกับทฤษฎีหรือผลงานวิจัยในอดีต ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่า ทฤษฎีอาจไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้อย่างครอบคลุมในกลุ่มบางกลุ่มหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีขนาดเล็กเกินไปหรืออาจมีตัวแปรอื่นบางตัวที่เป็นลักษณะที่เฉพาะของกลุ่มตัวอย่าง ที่ควรนำมาศึกษาในการวิจัยครั้งต่อไป
 - พบว่าตัวแปรบางตัว ไม่มีนัยสำคัญ หรือลดความสำคัญในกลุ่มย่อยบางกลุ่ม ในขณะที่กลุ่มใหญ่มีความสำคัญ อาจแสดงถึงข้อถกเถียง ถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตัวนั้นกับลักษณะบางประการของกลุ่มตัวอย่างนั้นก็เป็นที่น่าสนใจ ซึ่งควรค่าแก่การอภิปรายเพื่อประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จุดอ่อนของการอภิปรายผลการวิจัย

- **ประเด็นที่สาม** คือไม่แยกแยะการมีนัยสำคัญที่ขาดความสำคัญในการปฏิบัติ จากผลที่มีทั้งนัยสำคัญและมีความสำคัญในการปฏิบัติ ได้แก่ การพบผลที่มีความสำคัญทางสถิติ แต่มีขนาดอิทธิพลหรือความเกี่ยวข้องระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่ต่ำเกินไป
- **การอภิปรายผลการวิจัย** แม้จะเป็นผลการวิจัยเกือบสุดท้ายของการเขียนรายงานผลการวิจัย แต่มีความสำคัญมากในเชิงวิชาการและการนำงานวิจัยมาใช้เพื่อการปฏิบัติ ซึ่งผู้เขียนต้องเข้าใจงานของตนเองและงานของผู้อื่นอย่างดี เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย

การเขียนอภิปรายผลให้น่าอ่าน

- การอภิปรายผลที่ดีต้องสามารถสื่อสารให้ผู้อ่านอ่านเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับข้อมูลในองค์ประกอบต่างๆให้ครบถ้วนและเขียนเป็นลำดับขั้นตอนให้อ่านง่ายๆ
 - ไม่ควรอภิปรายผลจากการวิจัยทั้งหมด ควรเลือกแต่เฉพาะที่ผู้วิจัยสนใจหรือเป็นสิ่งสำคัญในแต่ละประเด็น สำหรับการอภิปรายเชิงลึกในแต่ละด้าน
 - ควรเริ่มต้นด้วยการอภิปรายผลด้วยผลการวิจัยเชิงปริมาณและตามด้วยผลการวิจัยเชิงคุณภาพ
 - ควรให้เหตุผลร้อยรัดกันไป และมีการอ้างอิงผลงานคนอื่นอย่างน้อยสามคนในแต่ละประเด็น

THANKYOU